

**Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1**

**Dějepisná olympiáda
48. ročník, 2018/2019
Ústřední kolo - zadání**

Jméno a příjmení:

přidělené soutěžní číslo	body celkem

Tematické zaměření ročníku: „**Za poznáním, za obchodem i za prací aneb
Cesty jako tepny civilizace**“.

Úkol č. 1

Kolem roku 1780 byla vylepšena konstrukce osy u kočáru tím, že bylo zkonstruováno neprodyšné pouzdro, do kterého bylo vtačováno tekuté mazivo.

Nápovědou ti může být text písně.

*„Jede Kudrna okolo Brna,
veze _____ do Kojetína.
Počkej, Kudrno, namaž si kolo,
ať Ti nevrzá přes celý Brno.“*

Napiš název tohoto maziva. _____

1 bod	
-------	--

Úkol č. 2

Doplň do textu.

Dějiny moderního silničního stavitelství ve Francii jsou spojeny se jménem inženýra

(H)_____ (G)_____.

Na jeho popud byla v roce 1705 vydaná závazná směrnice na výstavbu (p)_____

(c) _____.

Jako vzor posloužily staré (ř) _____ (s) _____,

které vylepšil důmyslnou (o)_____ (s)_____.

4 body	
--------	--

Úkol č. 3

Napiš, kdo měl ve Francii od konce 18. století za úkol „*vyspravovat menší poškození cest, která se po zimě vyskytnou, a zabránit dalším škodám tím, že odvedou nahromaděnou vodu a nebo vyplní vzniklé rýhy a koleje*“.

1 bod	
-------	--

Úkol č. 4

V roce 1732 navrhla stavovská silniční komise trasy šesti hlavních silnic, každá trasa měla své pojmenování. K trasám silnic přiřaď správné pojmenování (zapiš písmeno).

Praha – Benešov – Tábor – Třeboň – Dolní Dvořiště – rakouská hranice		A	Slezská silnice
Praha – Mladá Boleslav – Mnichovo Hradiště – Česká Lípa – Jiřetín – Rumburk – Hempel v Lužici		B	Vídeňská silnice
Praha – Beroun – Rokycany – Plzeň – Stříbro – Planá – Cheb – bavorská hranice		C	Linecká silnice
Praha – Veltrusy – Lovosice – Ústí – saská hranice		D	Žitavská silnice
Praha – Jičín – Nová Paka – Trutnov – Královec – slezská hranice		E	Říšská silnice
Praha – Čáslav – Heřmanův Městec – Chrudim – Vysoké Mýto – moravská hranice		F	Lipská silnice

6 bodů	
--------	--

Úkol č. 5

V roce 1831 na své první zahraniční cestě zavítal na několik hodin do Čech známý autor pohádek a světoběžník. Ukázka ti může pomoci určit jeho jméno.

„Všechno najednou změnilo svůj ráz, už to bylo jiné, cizí. Ještě dnes před sebou vidím pod šedožlutými skalami se zelenými křovisky hezké, červeně olíčené domy s dřevěnými pavlačemi, vysokými schodišti a zábradlími, nade dveřmi visí obrazy Ježíše a Marie, a třebaže nejsou umělecky zdařilé, dodávají domkům zvláštní půvab... Vidím starou, snědou ženu u otevřeného okna, která nás zdraví ve jménu sv. Josefa a Panny Marie...“

Uveď celé jméno: _____

1 bod	
-------	--

Úkol č. 6

Zkušený cestovatel si brával na cesty lékárníčku. Napiš, k čemu byla jednotlivá „léčiva“ určena.

Nabídka: hemeroidy, klystýr, úžeh, hysterické záchvaty, otlačeniny, žaludeční potíže

- a) francouzský koňak: _____
- b) goulardská voda (olovnatý ocet+koňak+voda): _____
- c) čpavek: _____
- d) Hoffmanské kapky: _____
- e) cukr+citron: _____
- f) louhová voda+máslo+drcené lněné semínko: _____

6 bodů	
--------	--

Úkol č. 7

Doplň do textu.

Jedním z prvních činů čerstvě zvoleného českého krále _____
bylo zřízení pravidelného poštovního spoje mezi Vídní a _____
a nepravidelných spojů do míst jeho dočasných pobytů. Na konci roku 1526 zahájily činnost
poštovní stanice na trati Praha – Jindřichův Hradec – Vídeň a o rok později byly zavedeny
nepravidelné kurzy z Prahy do _____ a z Prahy do
_____.

4 body	
--------	--

Úkol č. 8

V roce 1695 vydal císař Leopold I. patent, kterým stanovuje zásady fungování důležitého úřadu.

Žádný správce nesmí svěřený úřad pronajmout nebo za peníze přenechat, nesmí se bez dovolení vzdálit na více než tři dny.

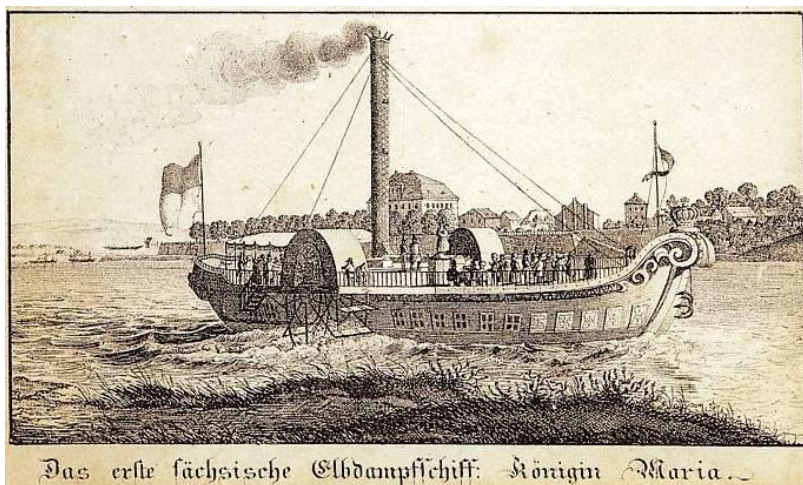
K obsluze úřadu směji být přijímáni lidé čestní a dobří, pokud možno katolického vyznání, ne však neschopní darebáci a nepořádní lidé.

Správce úřadu má z císařských peněz udržovat šest dobrých služebních koní, tito koně nesmějí být kažení a vysilováni těžkou polní prací.

Napiš, o který úřad se jedná. _____

1 bod	
-------	--

Úkol č. 9

Touto lodí cestoval z Děčína do Saska ve třicátých letech 19. století významný český malíř se svojí sestrou, rovněž známou malířkou.

Uveď jméno lodi: _____

Uveď celé jméno malíře: _____

Uveď celé jméno sestry malíře: _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 10

Zahájení provozu na koněspřežné železnici z Lince do Českých Budějovic se zúčastnil také rakouský císař – viz obrázek.

Zakroužkuj rok zahájení provozu na trase Linec – České Budějovice.

1862 – 1832 – 1852 – 1842

Napiš jméno rakouského panovníka:

2 body	
--------	--

Úkol č. 11

Následující poznámky si zapsal návštěvník z jedné sousední země o pobytu ve známých českých lázních.

Jediné božstvo, které zde panuje, jsou peníze – pochvalu zaslouží místní koláče a chléb – káva špatná a předražená – víno odporně kyselé a pančované – vepřové, uzené a zvěřina velmi mizerné a neodborně připravené – čistota hospod a ulic ucházející – „všechno svinstvo“ házeno do koryta říčky Teplé.

Zakroužkuj, z které země návštěvník přijel?

Braniborsko – Sasko – Tyrolsko – Bavorsko

Napiš, které lázně navštívil? _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 12

K pojmům přiřaď správné písmeno charakteristiky.

1 landauer		A	možnost využití vlastního kočáru na koněspřežce
2 berlina		B	lehký poštovní vůz denní pošty
3 Zeisselwagen		C	kočár s vpředu otevřenou korbou
4 Brancard-Wagen		D	těžký, čtyřsedadlový kočár
5 journaliere		E	vůz s uspořádáním sedadel proti sobě (tváří v tvář)
6 carrota coupe		F	selský vůz
7 vůz typu vis-à-vis		G	poštovní rychlík
8 Eilwagen		H	mimořádná jízda poštovního vozu
9 extrapošta		I	korba zavěšena na řemenech
10 ekvipáž		J	nákladní vůz

10 bodů	
---------	--

Úkol č. 13

Zakroužkuj správně ANO – NE k následujícím tvrzením.

a) Na privilegovaných cestách se muselo platit clo státu.	ANO NE
b) Na postranních cestách bylo zakázáno vozit tzv. obchodní zboží.	ANO NE
c) Kvalita privilegovaných a postranních cest byla stejná.	ANO NE
d) Na postranních cestách vybírala mýto vrchnost a královská města.	ANO NE
e) Pocestné a obchodníky často přepadávali známí Petrovští.	ANO NE
f) Jako prevence proti lapkům byly mýceny lesy a houštiny kolem cest.	ANO NE

6 bodů	
--------	--

Úkol č. 14

Všechny dobové příručky doporučovaly před započítím cesty zjistit, co se do dané země nesmí dovážet. Na které zboží se vztahoval zákaz v Rakousku a v německých státech? Zakroužkuj správné tvrzení.

- a) tabák, francouzský koňak, porcelán
- b) karlovarský příbor, porcelán, hrací karty
- c) tabák, porcelán, hrací karty

1 bod	
-------	--

Úkol č. 15

Každá francouzská diligence je doprovázená commis-conducteurem. Ten si vede billet d'heure, který obdrží při odjezdu od ředitele diligencí. Rychlost těchto diligencí je velká. ...

Deset liber ekvipáže má cestující zdarma a za nadváhu se platí jeden sol za libru a deset stanic.

Kdo to byl commis-conducteur? _____

Co byl billet d'heure? _____

Kolik zaplatil cestující za 10 liber ekvipáže? _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 16

Poslové patřili k častým uživatelům cest a silnic. Posel byl vybaven koženou nepromokavou brašnou, ve které ukrýval nejen písemné zprávy a láhev na vodu, ale také _____ svého pána nebo instituce, které složil přísahu.

Podle poselského řádu z roku 1565 měl pěší posel ujít v létě denně 6 mil, spěšný jízdní posel ale až 14 mil. Za jakou dobu by se lidé v Olomouci dozvěděli o pražské královské korunovaci, kdyby zprávu nesl každý z poslů (cesta Praha – Olomouc měla zhruba 250 km), pokud vyjdeme z toho, že 1 míle měřila přibližně 7,5 km?

pěší posel: za _____ dnů/dny/den

spěšný jízdní posel: za _____ dnů/dny/den

3 body

Úkol č. 17

V roce 1838 se začala psát historie (pravidelné) paroplavby v našich zemích.

Napiš:

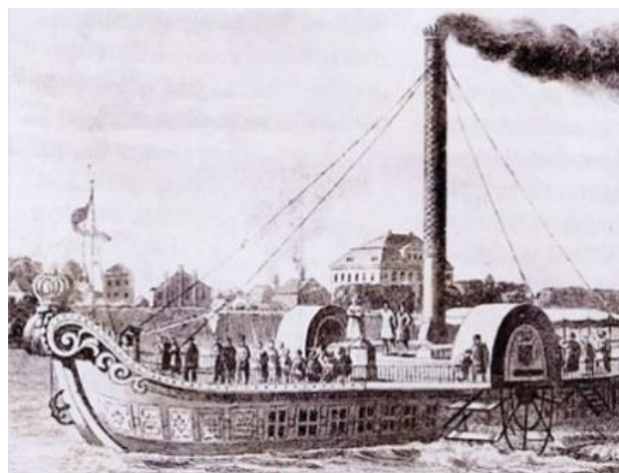
a) která společnost ji začala provozovat:

(S) _____ (p) _____ (s) _____,

b) na které trase (napiš koncové stanice):

_____ – _____,

c) na které řece: _____.

3 body

Úkol č. 18

Zakroužkuj správnou odpověď k následujícím tvrzením.

Rakouské silnice 18. století patřily k nejlepším v Evropě.	ANO NE
Správu pošt v Čechách zajišťoval až do roku 1722 šlechtický rod Taxisů.	ANO NE
Journaliere zabezpečovaly dopravu korespondence mezi hlavními městy provincií.	ANO NE
F. J. Gerstner zavrhl projekt kanálu mezi Vltavou a Dunajem jako nerealistický.	ANO NE
Jízda koněpřežkou byla levnější než doprava formanským povozem.	ANO NE

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 19

Z níže uvedených možností vyber (zakroužkuj) ty náležitosti, které musel mít cestovní pas rakouského občana v roce 1848.

fotografie – datum a místo narození – vlastnoruční podpis držitele pasu – otisk palce – slovní popis držitele pasu – krevní skupinu držitele pasu – jména rodinných příslušníků – jména doprovodného personálu

4 body	
--------	--

Úkol č. 20

Napiš, komu předepisovaly cechovní řády vandrování. _____

1 bod	
-------	--

Úkol č. 21

Německy Kutche, francouzsky coche, italsky cocchi, anglicky coach. Předchůdce tohoto dopravního prostředku je poprvé zmíněn koncem 15. století v obci Kocs u Györu.

Jak se tento „předchůdce“ nazýval? _____

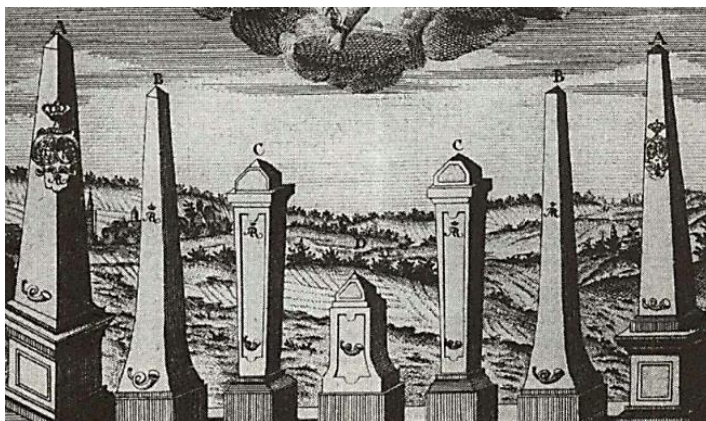
Který dopravní prostředek se z něho vyvinul? _____

Ve kterém království se nacházela obec Kocs? _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 22

Napiš, jak se nazývaly tyto zvláštní sloupy nebo patníky na cestách.

1 bod	
-------	--

Úkol č. 23

Napiš, co vyráběly firmy Company of Coachmakers and Coach Harness Makers, Mühlbacher, Krück, Carroserie Kaufmann, Cesare Sala, Simon Brandmair.

K firmám doplň z nabídky místa jejich působení.

Nabídka: Paříž, Vídeň, Londýn, Frankfurt-Wiesbaden, Milán, Basilej

Company of Coachmakers and Coach Harness Makers

Mühlbacher

Krück

Carroserie Kaufmann

Cesare Sala

Simon Brandmair

7 bodů	
--------	--

Úkol č. 24

Zpočátku stály poštovní stanice před branami měst. Vyber z možností a zakroužkuj správný důvod.

z požárních důvodů – kvůli pastvě pro koně – aby se v noci nemusely otevírat brány –

z hygienických důvodů

1 bod	
-------	--

Úkol č. 25

Doplň celá jména osob, které *mohly říct* uvedené věty:

„Po návratu ze studijní cesty do Anglie jsem požádal o udělení koncese na stavbu koněspřežné železnice mezi Dunajem a Vltavou.“

„V roce 1695 jsem vydal poštovní patent.“

„Jako vídeňskému bankéři se mi podařilo získat privilegium ke stavbě a provozu dráhy z Vídně do Haliče.“

3 body	
--------	--

Úkol č. 26

Zakroužkuj správné řešení.

Stanoviště dostavníků a diligencí v Olomouci v Denisově ulici bývalo u domu

- a) U Zlatého jelena,
- b) U Zlatého stromu,
- c) U Zlatého lva,
- d) U Zlatého řetězu.

1 bod	
-------	--

Úkol č. 27

Zakroužkuj správnou osobnost.

1. Dobrodruh, cestovatel, 1906 výprava do Egypta, 1908 egyptologická sbírka věnována olomouckému muzeu, 1909 let vlastním balónem z Lince do Dieppe.

- a) Leopold Ferdinand Salvátor
- b) Karel Ludvík
- c) Ferdinand von Österreich-Toscana
- d) Karel Štěpán

2. Jezuita, misionář, studoval filosofii v Olomouci, vyučoval na mnoha místech, i v Olomouci, ve 36 letech požádal o vyslání do misí – odešel do Číny, byl představen císaři, sestavil první přesný plán Pekingů.

- a) Augustin Strobach
- b) Karel Slavíček
- c) Šimon Boruhradský
- d) Valentin Stansel

2 body	
--------	--

Úkol č. 28

Dvě technické památky na trase Severní dráhy císaře Ferdinanda jsou spojeny s obcemi Jezernice a Slavíč. Napiš, o které památky jde.

Jezernice: _____

Slavíč: _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 29

Posledním majitelem zámku Kunín byl Viktor Bauer. Ze své výpravy do Číny přivezl řadu předmětů, tři z nich jsou součástí expozice. Napiš je, na pořadí nezáleží.

3 body	
--------	--

Úkol č. 30

V roce 1784 byla hraběnka Marie Walburga v Židlochovicích u své přítelkyně Marie Kristýny z Dietrichsteina svědkem ukázky moderního způsobu dopravy. Sama pomáhala organizovat podobnou akci v roce 1786 v Kuníně.

Uveď, o kterou akci šlo. _____

1 bod	
-------	--

Úkol č. 31

V letech 1807-1808 podnikla hraběnka Marie Walburga osmiměsíční cestu po Evropě. Napiš, které státy navštívila a jaký byl účel této cesty.

Navštívené státy: *Rakousko*, _____

Účel cesty: _____

Navštívila také zemi svých předků, kterou bylo:

- a) Tyrolsko,
- b) Vorarlbersko,
- c) Bavorsko,
- d) Salzbursko.

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 32

V letech 1947-1950 podnikli dva čeští cestovatelé automobilem Tatra výpravu do Afriky a Jižní Ameriky.

Napiš celá jména obou cestovatelů. _____

Napiš, který z nich letos v únoru oslavil sté narozeniny.

Z obrázků vyber automobil, kterým cestu podnikli. Zakroužkuj správné písmeno.

A

B

C

D

4 body	
--------	--

Celkem:

100 bodů	
-----------------	--